

การศึกษาเชิงวิเคราะห์การพัฒนาพรรคการเมืองไทย ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

ANALYTICAL STUDY OF DEVELOPMENT OF THAI POLITICAL PARTIES ACCORDING TO DEMOCRACY

ดวงศักดิ์ กะตะศิลา*
ดร. สมภาพ ระวังทุกข์**

วันรับ 3 / ตุลาคม / 2562
ตรวจสอบ 4-10 / ตุลาคม / 2562
ตอบรับ 12 / ตุลาคม / 2562

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้1) เพื่อศึกษาการพัฒนาพรรคการเมืองไทย 2) เพื่อศึกษาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาพรรคการเมืองไทยตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพวิเคราะห์เอกสารและวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า1.ศึกษาพรรคการเมืองไทย พบว่า พรรคการเมืองไทยเกิดขึ้นมาภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นระบอบประชาธิปไตยเมื่อ พุทธศักราช 2475 และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน พรรคการเมืองไทยคือกลุ่มคนที่มีแนวคิดและอุดมการณ์เดียวกันมุ่งหวังที่จะจัดตั้งรัฐบาล2. ศึกษากระบวนการปกครอง

แบบประชาธิปไตย พบว่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยคือการที่ถือเสียงประชาชนส่วนใหญ่เป็นสำคัญในการตัดสินใจที่จะเลือกผู้แทนโดยการผ่านสมาชิกของพรรคการเมืองเข้าสู่กระบวนการเลือกตั้งนำไปสู่การจัดตั้งรัฐบาล 3. ศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาพรรคการเมืองไทยตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย พบว่า พรรคการเมืองไทยเป็นพรรคการเมืองที่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตยแบบสากล และทางด้านการส่งผู้รับสมัครลงเลือกตั้งของไทยและอเมริกามีความสอดคล้องกันคือการส่งผู้รับสมัครลงเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งเป็นระยะเวลานาน ส่วนทางด้านพรรคการเมืองของอังกฤษการส่งผู้รับสมัครลงเลือกตั้งใช้ระยะเวลากระชั้นชิดและระบบพรรคการเมืองของสหรัฐอเมริกาและของอังกฤษจัดอยู่ในระบบพรรคการเมืองแบบสองพรรค

* นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
E-mail. Nisit2559@gmail.com, 090-848-2809

** อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ส่วนของพรรคการเมืองไทยมีแนวโน้มเป็นระบบสองพรรค การพัฒนาพรรคการเมืองไทยตามระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมืองไทย ได้นำวิธีการในแบบสหรัฐอเมริกาและแบบอังกฤษมาปรับประยุกต์ใช้ คือ ให้ระยะเวลาในการส่งผู้สมัครเลือกตั้งหาเสียงเป็นเวลานานเช่นสหรัฐอเมริกา และใช้ระบอบการปกครองประชาธิปไตยแบบรัฐสภา อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเช่นเดียวกับอังกฤษ

คำสำคัญ การเมือง, พรรคการเมือง, ระบอบประชาธิปไตย

ABSTRACT

The objectives of this thesis were as follows;1) to study Thai political party development,2) to study democratic government system, and3) to analyze the Thai political party development according to the democracy. The data of this qualitative research were collected from documents, analyzed by content analysis, and presented by a descriptive method.

The study results found that;1. The Thai political parties were founded after changing the rule from absolute monarchy to democracy in 1932, and they continued gradual development. From past to present, the Thai political parties were groups of people with the same or similar concept and ideology aimed to establish a government.2. The democracy is the government based on majority votes of people through representatives of political

parties by election. 3. In the development of Thai political party according to the democracy, Thai political parties are democratic relevant to universal democratic system. The fielding of the party candidates to election in Thailand was similar to that in the United States of America, but different from that in the United Kingdom which had shorter time in canvassing before the election. The tendency of Thai political party could be grouped into two main parties as in the United States of America and in England. In the development of Thai political party in democracy, long time canvassing before the election as in the United States of America and democratic form of government with the King as Head of state may be applied.

Keywords: Politics, Political party, Democracy

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่รัฐไทยมีการปกครองรูปแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อปี พุทธศักราช 2475 กล่าวได้ว่า พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญ เพราะพรรคการเมืองเป็นตัวแทนของกลุ่มมีแนวคิดอุดมการณ์เดียวกัน หรือเป็นชนชั้นทางสังคมเดียวกัน โดยการทำหน้าที่ของพรรคการเมืองนั้นจึงเป็นเสมือนตัวแทนของประชาชนที่จะร่วมกลุ่มดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งตัวแทนเข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 บัญญัติไว้ในส่วนที่ 2 มาตรา 83 ว่าให้สมาชิกผู้แทนราษฎร (ส.ส.) มีจำนวน 500 คน

ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง ทั้งนี้ยังมีสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ที่มาจากการแต่งตั้ง อีก 200 คน เพื่อดำเนินการผลักดันนโยบายของรัฐ ให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน รวมทั้งเป็นช่องทางในการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย และระบอบประชาชนนั้นหัวใจสำคัญ อยู่ที่ประชาชนและอำนาจในการตัดสินใจอยู่ที่ประชาชน(พระพรหมคุณาภรณ์, 2557, หน้า 17) แต่กระนั้นระบอบประชาธิปไตยทางอ้อมจำเป็นต้องมีคน ที่เป็นตัวแทนของประชาชน พรรคการเมืองจึงเป็นเสมือนการรวมกลุ่มของประชาชนโดยสมัครใจและคัดสรรบุคคลเข้าไปสู่พรรคตำแหน่งทางการเมือง

พรรคการเมืองเป็นสถาบันที่สำคัญยิ่งต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เพราะการปกครองระบอบประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้ประชาชนในสังคมนั้น ๆ สามารถต่อสู้แข่งขันทางการเมืองได้โดยสันติวิธี เพื่อจะเลือกสรรผู้นำทางการเมืองเข้ามาเป็นผู้ออกกฎหมายเป็นผู้ปกครองและกำหนดนโยบายการปกครองยิ่งไปกว่านั้น พรรคการเมืองยังเป็นสถาบันที่มีหน้าที่ให้ความรู้และความเข้าใจทางการเมืองแก่ประชาชนทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงในการปกครองประเทศ

ดังนั้น การมีตัวแทนของประชาชนเพื่อทำหน้าที่แทนคนจำนวนมาก จึงเป็นสิ่งจำเป็น ด้วยตัวแทนดังกล่าวนี้ ในระบอบประชาธิปไตย คือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ก็จำเป็นต้องมีการรวมกลุ่มกันเพื่อเกิดพลังในการประกันเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มนี้คือกลุ่มของคนที่สังกัดพรรคการเมือง ดังนั้นพรรคการเมืองจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ขาดไม่ได้ในระบอบประชาธิปไตย โดยประชาชนจะใช้พรรคการเมืองเป็นเครื่องมือในการประสานกับสมาชิกผู้แทนราษฎรเพื่อนำข้อเรียกร้อง

และความต้องการของตนไปกำหนดนโยบายสาธารณะ พรรคการเมืองหมายถึงกลุ่มที่มีความคิดเห็นในนโยบายทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคมในหลักการใหญ่ ๆ ตรงกันหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน หรือรวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองมีอุดมการณ์เดียวกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ ในที่สุดพรรคการเมืองโดยทั่วไปจะมีหน้าที่สำคัญดังนี้ (บรรหาร ศิลปอาชา, 2538, หน้า 2)

1. การให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน โดยการจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ทางการเมืองและเสริมสร้างทัศนคติเขตสมาชิก และประชาชนอย่างต่อเนื่อง ในทุกพื้นที่ตามแนวทาง ปรัชญา อุดมการณ์ และนโยบายของพรรค
2. การสรรหาบุคคลเข้าสู่ระบบการเมือง
3. การระดมสรรพกำลังทางการเมือง โดยการรวบรวมประชาชนกลุ่มบุคคล และกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ มาสนับสนุนนโยบายพรรคการเมือง ตามความเชื่อในอุดมการณ์ของพรรค
4. การเป็นตัวกลางเชื่อมประสานผลประโยชน์ต่าง ๆ ระหว่างกลุ่มบุคคลในสังคม
5. เป็นการรวมศูนย์กลางทางการเมืองและเป็นช่องทางแสดงออกทางการเมืองของประชาชน และสมาชิกทั้งการแสดงความคิดเห็นการร้องทุกข์การร้องเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองสนับสนุนช่วยเหลือและส่งเสริมพรรคการเมือง
6. การกำหนดทิศทางการบริหารประเทศ ในฐานะรัฐบาลหรือเป็นฝ่ายค้าน พรรคที่ชนะการเลือกตั้งจะมีหน้าที่จัดตั้งรัฐบาลและรับผิดชอบในการบริหารประเทศตามนโยบายที่กำหนดไว้ส่วนพรรคการเมืองที่ไม่ได้เป็นรัฐบาลจะต้องทำหน้าที่เป็นไปค้านเพื่อตรวจสอบการบริหารของรัฐบาล
7. การสร้างและพัฒนาผู้นำทางการเมืองโดย

การคัดเลือกบุคคลที่มีความเหมาะสมเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรควบคุมและกำกับดูแลการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งให้มีความรู้และอบรมสมาชิกเพื่อสร้างผู้นำทางการเมืองรุ่นใหม่ ที่มีคุณภาพมีความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติ

แต่กระนั้น พรรคการเมืองไทยในปัจจุบันส่วนใหญ่ยังมีสภาพเป็นพรรคเฉพาะกิจ คือการรวมตัวเพื่อผลประโยชน์ในการเลือกตั้งเท่านั้น บทบาทในด้านอื่น ๆ ยังปรากฏไม่ค่อยเด่นชัด แม้พรรคการเมืองจะทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป พรรคการเมืองยังถูกมองว่าเป็นเสมือนธุรกิจทางการเมือง มีวงจรเติบโตและสลายตัวอย่างรวดเร็ว โดยมีผู้มีอำนาจกลุ่มธุรกิจนั้น จำกัดอยู่เฉพาะกลุ่ม โดยมีผู้มีอำนาจคอยกำกับดูแลการเมืองและพรรคการเมือง พรรคการเมืองนั้นมีโครงสร้างการบริหารที่แตกต่างกันออกไปตามแต่ละพรรค วัตถุประสงค์หลักของพรรคการเมืองคือการได้เป็นรัฐบาล แต่ละกลุ่มนั้นต่างแย่งชิงอำนาจทางการเมืองมาเป็นของตน หากพรรคใดได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร(ส.ส.) มากพอก็มีโอกาสได้จัดตั้งรัฐบาลและหัวหน้าพรรคการเมืองก็จะเป็นนายกรัฐมนตรีหรือผู้บริหารประเทศ แต่กระนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะและความเห็นชอบของคณะกรรมการพรรคนั้น ๆ อำนาจทางการเมืองเลยมีจุดเริ่มที่พรรคการเมืองเป็นหลัก แต่ดูเหมือนว่าอำนาจทางการเมืองจะตกอยู่ภายใต้การนำโดยนายทหารมาโดยตลอด สับเปลี่ยนหมุนเวียนเป็น วุฒิจกร หรือที่เรียกกันว่าวงจรอุบาทว์ (Vicious Cycle) เมื่อประเทศยังไม่เป็นประชาธิปไตย พรรคการเมืองจึงยังไม่มีบทบาทเท่าที่ควรจะเป็น และดูเงิบเหงามา ซึ่งต่างจากในระยะเวลาปกติ โดยมีโครงสร้างและหลักการอันเป็นแนวทางในการบริหารพัฒนาพรรคการเมือง ให้เป็น

ไปในระบอบประชาธิปไตย คือการกำหนดโครงสร้างพรรค ให้สอดคล้องกับรูปแบบ และดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ไปตามระบบระเบียบของประชาธิปไตย การบริหารพัฒนาพรรคการเมืองจะขึ้นอยู่กับผู้บริหารพรรคการเมือง อันจะนำมาสู่การพัฒนาทางการเมือง ให้เจริญเติบโตเท่าทันนานาประเทศ

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษา การพัฒนาพรรคการเมืองไทยตามระบอบการปกครองและประชาธิปไตย และโครงสร้างการบริหารพรรคการเมืองไทย รวมไปถึงระบอบการปกครองในแบบประชาธิปไตย จากนั้นก็ศึกษาระบบพรรคการเมืองในต่างประเทศ และวิธีการส่งผู้สมัครลงสมัครรับเลือกตั้ง ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทั้งของไทยและต่างประเทศเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์จับประเด็นต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องและสอดคล้องกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เพื่อให้พรรคการเมืองไทยมีบทบาทและประชาชนเข้าถึงได้ และนำสิ่งที่ได้จากการศึกษามาปรับประยุกต์ใช้ให้พรรคการเมืองไทยเป็นพรรคการเมืองของประชาชน ดังในใจความรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวดปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 (2) ว่าด้วยการพัฒนาพรรคการเมืองไทยให้เป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชน สืบไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการพัฒนาพรรคการเมืองไทย

2.2 เพื่อศึกษาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

2.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาพรรคการเมืองไทยตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

3. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาพรรคการเมืองไทย ตามระบอบประชาธิปไตย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตดังต่อไปนี้

3.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ เอกสารวิชาการ หนังสือ บทความ งานวิจัย คุชชินีพนธ์วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ และ สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ นำมาซึ่งการสรุปและ วิเคราะห์ผล

3.2 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ มีงบประมาณจำกัดและระยะเวลาในการวิจัยระหว่าง เดือนสิงหาคม 2560 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2562

3.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. การพัฒนาพรรคการเมืองไทย
2. การปกครองระบอบประชาธิปไตย
3. วิเคราะห์การพัฒนาพรรคการเมืองไทย ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย
4. ระบบพรรคการเมืองไทยและต่างประเทศ
5. การส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งของ พรรคการเมืองไทยและต่างประเทศ
6. วิเคราะห์ระบบพรรคการเมืองและการส่ง ผู้รับสมัครลงเลือกตั้งของไทยและต่างประเทศ

4.วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 รูปแบบและประเภทการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาพรรคการเมือง ไทยตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ เน้นการการวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

4.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าจาก เอกสารวิชาการ หนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ และ สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ นำมาซึ่งการอธิบายเชิง พรรณนา จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สรุปผล

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา จึงต้องมีการจัดระเบียบโครงสร้างและหาความหมาย ของข้อมูล ที่รวบรวมมาเป็นการค้นหาข้อความทั่วไป ที่จะบอกความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ แล้วนำผลมา วิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ และใช้วิธี วิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนาเป็นหลัก ดังนั้นเมื่อ เก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการและเครื่องมือการเก็บ รวบรวมข้อมูลตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นผู้วิจัยนำข้อมูล ที่ได้มาเรียบเรียงเพื่อบูรณาการและหาความสำคัญของ ปรากฏการณ์ต่าง ๆ โดยได้ข้อมูลมาจาก เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบโดยในส่วนของการเตรียม การวิเคราะห์ข้อมูลได้ทำการจัดระเบียบของข้อมูล เพื่อให้เกิดความสะดวกในการนำมาวิเคราะห์ จากนั้น นำข้อมูลมานำเสนอเป็นข้อค้นพบ เพื่อนำไปสู่การหา ข้อสรุป การตีความ และการตรวจสอบความถูกต้อง แม่นยำของผลวิจัยต่อไป

4.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลแบบการวิเคราะห์ เนื้อหา (Content analysis) ซึ่งเป็นเทคนิคที่สามารถ วิเคราะห์ข้อมูล ในรูปของเอกสาร ต่าง ๆ ที่สืบค้นได้ รวมถึงการตีความทางบริบทหรือสภาพแวดล้อมองค์ ประกอบข้อมูล ที่นำมาวิเคราะห์ด้วย (สุภางค์ จันทวา นิช, 2542, หน้า 129-130) เพื่อเป็นแนวทางในการวาง โครงของข้อมูล และเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล

4.5 การจัดทำรายงานการวิจัย

เมื่อผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่าง

ๆ ข้างต้นเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงจัดทำรายงานผลการวิจัย ฉบับสมบูรณ์ เรื่องการพัฒนาพรรคการเมืองไทยตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เป็นรูปเล่ม และจัดทำบทความการวิจัยนี้ตีพิมพ์ลงในวารสารวิชาการต่อไป

5. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาพรรคการเมืองไทยตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ 1.ศึกษาการพัฒนาพรรคการเมืองไทย 2.ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย 3. ศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาพรรคการเมืองไทยตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย 3.1) ศึกษากระบวนการพรรคการเมืองไทยและต่างประเทศ 3.2) ศึกษาการส่งผู้รับสมัครลงเลือกตั้งของพรรคการเมืองไทยและต่างประเทศ

5.1.1 ศึกษาการพัฒนาพรรคการเมืองไทย

ในการศึกษาพรรคการเมืองไทยโดยได้ข้อสรุปดังนี้ ผู้วิจัยได้ทราบถึงที่มา ความหมาย บทบาทหน้าที่ ระบบพรรคการเมืองไทย จากผลวิจัยพบว่า

พรรคการเมืองไทยจัดอยู่ในระบบสองพรรค ซึ่งการดำเนินกิจกรรมหลัก ๆ เป็นบทบาทหน้าที่ของพรรคการเมืองมีหลายประการที่สำคัญ เช่น การจัดตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศ การเป็นตัวเชื่อมระหว่างรัฐกับสังคมโดยนำข้อเรียกร้องหรือปัญหาของประชาชนไปแจ้งให้รัฐบาลทราบเพื่อตอบสนองข้อเรียกร้องนั้น หรือรายงานการดำเนินงานของรัฐบาลที่มีผลกระทบต่อประชาชนให้ประชาชนได้ทราบและที่สำคัญ คือ การนำเสนอประเด็นปัญหา และแนวทางแก้ไขแก่สังคม เพราะในสังคมสมัยใหม่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะพิจารณาจากนโยบายของพรรคมากกว่าตัวบุคคล

การจัดตั้งพรรคการเมืองในประเทศไทยมีขึ้นหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อ พ.ศ. 2475 โดยมีการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2488 พรรคที่จัดตั้งเป็นพรรคแรก คือ พรรคก้าวหน้า ต่อมาจึงมีพรรคอื่น ๆ ตามมา เช่น พรรคประชาธิปัตย์ สหชีพ แต่พรรคการเมืองไทยที่จัดตั้งขึ้นในสมัยแรก ๆ ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างต่อเนื่อง เพราะการชะงักงันของระบอบประชาธิปไตยเนื่องจากการยึดอำนาจรัฐโดยฝ่ายทหารหลายครั้ง มีการยกเลิกรัฐธรรมนูญที่ให้สิทธิเสรีภาพทางการเมืองและยกเลิกกฎหมายพรรคการเมือง อย่างไรก็ตามการยึดอำนาจของฝ่ายทหารบางครั้งก็ยิ่งเปิดโอกาสให้มีพรรคการเมืองเดิมอยู่ได้ เช่น เมื่อ พ.ศ. 2490 พรรคประชาธิปัตย์สามารถจัดตั้งรัฐบาลบริหารประเทศได้ในช่วงสั้น ๆ หรือ เมื่อ พ.ศ. 2520 ฝ่ายทหารได้ให้มีการเลือกตั้งขึ้นจึงมีพรรคการเมืองเกิดขึ้นใหม่ ๆ อีกหลายพรรค นอกเหนือจากพรรคเก่าอย่างประชาธิปัตย์ กิจสังคมชาติไทย พรรคที่เกิดขึ้นใหม่บางพรรคประสบผลสำเร็จในการเลือกตั้ง เช่น พรรคประชากรไทย พรรคพลังธรรม พรรคความหวังใหม่ เป็นต้น

หลังสิ้นสุดการเข้ายึดอำนาจของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (ร.ส.ช.) เมื่อ พ.ศ. 2535 แล้ว มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายพรรคการเมืองในระยะต่อ ๆ มา จนมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 มีกฎหมายพรรคการเมืองและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญอีกหลายฉบับซึ่งล้วนมีส่วนทำให้พรรคการเมืองได้พัฒนานตนเองและมีคุณภาพขึ้น พรรคการเมืองไทยจึงมีโอกาสจัดตั้งรัฐบาลอย่างต่อเนื่องและมีบทบาททางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

หากนับรวมรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ประเทศไทยเรา มี

รัฐธรรมนูญใช้มาแล้วตั้งแต่อดีต (2475) ถึง ปัจจุบัน (2561) รวมทั้งสิ้น 20 ฉบับ โดยรัฐธรรมนูญได้ถูกปรับเปลี่ยนแปลงให้ดียิ่งขึ้น รัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้ในปัจจุบันคือ ฉบับที่ 20 มีทั้งสิ้น 279 มาตรา ประกาศใช้เมื่อ 6 เมษายน 2560 ภายหลังจากที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับนี้สิ่งที่ตามมาคือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฉบับต่าง ๆ เช่น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง 2560, พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง 2560 เป็นต้น จะเห็นได้ว่าพรรคการเมืองไทยมีการพัฒนาดีขึ้นเรื่อยมานับตั้งแต่อดีต-ปัจจุบัน

ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการพัฒนาพรรคการเมืองไทยออกเป็น 3 ยุค สามารถได้ดังนี้

พรรคการเมืองในยุคต้น คือ ยุคที่เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งพรรคการเมืองในยุคนี้ยังไม่ถือเป็นพรรคการเมืองที่ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมาย มีกลุ่มต่าง ๆ ที่มุ่งหวังจะเข้าไปเป็นรัฐบาล หลายกลุ่มด้วยกันไม่ว่าจะเป็นกลุ่มอำนาจเก่า ที่มุ่งหวังช่วงชิงอำนาจคือ และกลุ่มต่าง ๆ ที่ต้องการเข้าไปเป็นรัฐบาลเพื่อบริหารรัฐ กลุ่มเหล่านี้คือกลุ่มที่มีแนวคิดและอุดมการณ์เดียวกัน แต่กระนั้นก็ยังมิได้มีการรับรองโดยกฎหมาย จึงไม่ถือว่าเป็นพรรคการเมือง ที่แท้จริง

พรรคการเมืองในยุคกลาง คือ พรรคการเมืองที่เริ่มก่อตัวขึ้นภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. 2489 โดยพรรคการเมืองแรก คือพรรคก้าวหน้า และประการต่อมามีพรรคการเมืองอื่น ๆ เกิดขึ้นตามลำดับ เหตุการณ์ในพรรคการเมืองไทยในยุคกลางมีปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่กระตุ้นกลุ่มคน ให้สนใจทางการเมืองมากขึ้น เช่น เหตุการณ์ 14 ตุลาคม

พรรคการเมืองไทยในยุคปัจจุบันเกิดขึ้นจาก

การรวมกลุ่มของบุคคลที่มีแนวคิดและอุดมการณ์เดียวกัน มุ่งหวังที่จะจัดตั้งรัฐบาล พรรคการเมืองไทยในยุคนี้มีพรรคการเมืองหลายพรรคด้วยกัน แต่พรรคการเมืองที่มีลักษณะโดดเด่นมีเพียงสองพรรคตามหลักทฤษฎีของระบบพรรคการเมืองแบบสองพรรค

5.1.2 ศึกษากระบวนการปกครองแบบประชาธิปไตย

ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยคือการที่ถือเสียงประชาชนส่วนใหญ่เป็นสำคัญในการตัดสินใจที่จะเลือกผู้แทนโดยการผ่านสมาชิกของพรรคการเมืองเข้าสู่กระบวนการเลือกตั้งนำไปสู่การจัดตั้งรัฐบาล

การปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยคือประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจโดยผ่านตัวแทนเข้าไปมีอำนาจในการปกครองบริหารประเทศชาติ ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย คือระบอบที่ปกครองโดยประชาชนส่วนใหญ่ ซึ่งระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นมีการมาจากระบบตะวันตก และพัฒนาเรื่อยมา จนกระทั่งรัฐไทยได้นำแนวคิดเรื่องประชาธิปไตยมาปรับประยุกต์ใช้ตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 ทำให้รัฐไทยมีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา เมื่อศึกษาแล้วจะพบว่า ระบอบประชาธิปไตยไทยสอดคล้องกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในต่างประเทศ กล่าวคือ อำนาจในการตัดสินใจเป็นของประชาชนโดยที่เลือกตัวแทนเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตน ระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นรากฐานที่สำคัญในการปกครองรัฐนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

5.2 ศึกษาพรรคการเมืองต่างประเทศ

ระบบพรรคการเมืองสหรัฐอเมริกาและพรรคการเมืองอังกฤษจัดอยู่ในระบบสองพรรคมี

ความหลายกลิ้งกันพรรคการเมืองระบบสองพรรค คือ พรรคการเมืองที่มีลักษณะอันมีฐานเสียงใหญ่เพียงสองพรรค ผลัดกันจัดตั้งรัฐบาล พรรคการเมืองในอเมริกา มีพรรคเดโมแครตและพรรครีพับลิกัน ต่างช่วงชิงอำนาจทางการเมือง

ส่วนทางด้านพรรคการเมืองในอังกฤษก็มีพรรคอนุรักษนิยมและพรรคเสรีนิยมต่อมาพรรคแรงงานได้รับความนิยมแทนพรรคเสรีนิยม พรรคการเมืองในอังกฤษนั้น มีความใกล้เคียงกับพรรคการเมืองไทย กล่าวคือ พรรคการเมืองไทยได้รับอิทธิพลมาจากอังกฤษ ในด้านระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย แล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับประเทศไทยที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน แม้ประเทศไทยจะได้ทำการเปลี่ยนรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่ 2475 เป็นต้นมา ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรในยุคเริ่มแรก ต่อมาเมื่อเกิดการลงมติลงถูกใช้รัฐธรรมนูญมาแล้วทั้งสิ้นกว่า 20 ฉบับ จะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้มีพัฒนาการด้านการเมืองที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเทียบกับอดีต

ในด้านการศึกษาการส่งผู้รับสมัครเลือกตั้งต่างประเทศมีความแตกต่างกันดังนี้

ในส่วนของการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งของอังกฤษนั้น มีลักษณะดังนี้ พรรคการเมืองในอังกฤษจะส่งสมาชิกพรรคการเมืองลงรับสมัครเลือกตั้ง ในระยะเวลากระชั้นชิด กล่าวคือ ก่อนการเลือกตั้งประมาณ 2 สัปดาห์ ไปยังเขตต่าง ๆ เมื่อประชาชนได้ลงคะแนนเสียงเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และได้จำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นที่เรียบร้อยแล้ว นำไปสู่การเลือกนายกรัฐมนตรี

ทางด้านสหรัฐอเมริกา นั้นจะมีลักษณะที่แตกต่างจากพรรคการเมืองไทย กล่าวคือ ประมาณหนึ่งปีก่อนการเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งจากสองพรรคการเมืองใหญ่คือ พรรคเดโมแครตและพรรครีพับลิกันจะเริ่มกิจกรรมรณรงค์หาเสียงโดยจะตั้งคณะ

ทำงานและเริ่ม “ออกเดินทางปราศรัย” ทั่วประเทศเพื่อหาเสียงสนับสนุนและระดมทุนสำหรับการรณรงค์หาเสียง

ในช่วงแรกของการรณรงค์หาเสียง ผู้สมัครรับเลือกตั้งจากทั้งสองพรรคจะปราศรัยได้ว่าที่ถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์ ในระหว่างการได้ว่าที่ ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนจะต้องตอบคำถามยากๆ เกี่ยวกับนโยบายของพวกเขา รวมทั้งต้องแก้ต่างจุดยืนของตนในประเด็นและนโยบายต่าง ๆ

ในส่วนของรัฐไทยก็การหาเสียงก่อนการเลือกตั้งเช่นเดียวกันกับอเมริกา แต่พรรคการเมืองไทยในปัจจุบันยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลปัจจุบัน ซึ่งมีอำนาจเต็ม มีใช้รัฐบาลรักษาการเช่นดังแต่ก่อน ซึ่งพรรคการเมืองไทยจะเป็นพรรคการเมืองที่เข้มแข็งได้ต้องได้รับอิสระในการหาเสียง และชูนโยบายหลัก รวมไปถึงสร้างผลงานเป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชน และอีกหลายอย่างที่พรรคการเมืองไทยต้องนำวิธีการจากต่างประเทศมาปรับประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นพรรคการเมืองที่เข้มแข็ง และเป็นที่พึงของประชาชนตามระบอบการปกครองในแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5.3 ศึกษาพรรคการเมืองไทยตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

พรรคการเมืองเกิดขึ้นจากกลุ่มคนที่มีอุดมการณ์เดียวกันมุ่งหวังเพื่อจะเป็นรัฐบาล จากการที่ได้ศึกษา มี 2 ประเด็นที่ผู้วิจัยได้ตั้งของสังเกต คือ 1. พรรคการเมืองไทยเกิดขึ้นครั้งแรก คือ กลุ่มคณะราษฎร หรือ 2. พรรคการเมืองไทยเกิดขึ้นครั้งแรก คือ กลุ่มที่เรียกตนเองว่า “พรรคก้าวหน้า” เป็นพรรคการเมืองยุคแรก ๆ การศึกษาเรื่องการพัฒนาพรรคการเมืองไทยตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์

ความเป็นมาของพรรคการเมืองไทยในยุคต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ อันเป็นแนวทางนำมาสู่การวิเคราะห์ประเด็นเนื้อหาที่มาเปรียบเทียบกับพรรคการเมืองในต่างประเทศคือ พรรคการเมืองในสหรัฐอเมริกา และพรรคการเมืองในอังกฤษ นำมาซึ่งการวิเคราะห์เปรียบเทียบใน 2 ด้าน คือระบบพรรคและการส่งผู้สมัครลงเลือกตั้ง

ผลของการศึกษาพรรคการเมืองไทย สามารถจำแนกออกได้ 2 ประเด็น คือ 1. ระบบพรรคการเมืองไทยมีแนวโน้มไปในทางระบบพรรคการเมืองแบบสองพรรค กล่าวคือ ตามประวัติศาสตร์การเลือกตั้งที่ผ่านมาชี้ให้เห็นถึงการช่วงชิงคะแนนเสียงระหว่างสองพรรคการเมืองใหญ่ และได้คะแนนเสียงจากประชาชนเป็นจำนวนมาก 2. การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองไทย พรรคการเมืองไทยนั้นจะส่งผู้รับสมัครลงเลือกตั้งโดยการส่งสมาชิกพรรคการเมืองไปหาเสียงในพื้นที่ต่าง ๆ ตามเขตเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง 60 วัน

ผลของการศึกษาคือพรรคการเมืองสหรัฐอเมริกา ได้แก่ 1. เป็นระบบพรรคการเมืองแบบสองพรรค กล่าวคือมีพรรคการเมืองสองพรรคใหญ่ ที่ได้คะแนนเสียงจากประชาชนเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ก็ยังมีพรรคเล็กพรรคน้อยอื่นอีกหลายพรรคด้วยกันแต่ก็ไม่เป็นที่นิยมเท่าสองพรรคใหญ่ 2. การส่งผู้รับสมัครลงเลือกตั้งของอเมริกา โดยพรรคการเมืองในอเมริกานั้นจะส่งสมาชิกลงพื้นที่ไปยังเขตต่าง ๆ ก่อนวันเลือกตั้ง 1 ปี เพื่อให้ประชาชนได้ทราบแนวทางและนโยบายของพรรคการเมือง

ผลของการศึกษาคือพรรคการเมืองของอังกฤษ สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเด็น คือ 1. ระบบพรรคการเมืองของอังกฤษจัดอยู่ใน

ระบบพรรคการเมืองแบบสองพรรค กล่าวคือ มีพรรคการเมืองที่โดดเด่น สองพรรคใหญ่ โดยได้คะแนนเสียงจากประชาชนเป็นจำนวนมาก 2. การส่งผู้รับสมัครลงเลือกตั้ง พรรคการเมืองในอังกฤษจะส่งผู้รับสมัครลงเลือกตั้งแบบกระชั้นชิด คือก่อนเลือกตั้ง 2 สัปดาห์

เมื่อนำข้อแตกต่างระหว่างพรรคการเมืองไทยและต่างประเทศมาวิเคราะห์แล้วจะพบว่า พรรคการเมืองไทย และพรรคการเมืองต่างประเทศ มีข้อแตกต่างและคล้ายคลึงกันดังนี้

1. ข้อแตกต่างและคล้ายคลึงกันของระบบพรรคการเมืองไทยและต่างประเทศ

1) ระบบพรรคการเมืองไทยมีแนวโน้มที่จัดอยู่ในระบบพรรคการเมืองแบบสองพรรค

2) ระบบพรรคการเมืองของอังกฤษจัดอยู่ในระบบพรรคการเมืองแบบสองพรรค

3) ระบบพรรคการเมืองของอเมริกาจัดอยู่ในระบบพรรคการเมืองแบบสองพรรค

2. ข้อแตกต่างและคล้ายคลึงกันของการส่งผู้รับสมัครลงเลือกตั้งของพรรคการเมืองไทยและต่างประเทศ

1) การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองไทย พรรคการเมืองไทยนั้นจะส่งผู้รับสมัครลงเลือกตั้งโดยการส่งสมาชิกพรรคการเมืองไปหาเสียงในพื้นที่ต่าง ๆ ตามเขตเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง 60 วัน

2) การส่งผู้รับสมัครลงเลือกตั้งของอเมริกา โดยพรรคการเมืองในอเมริกานั้นจะส่งสมาชิกลงพื้นที่ไปยังเขตต่าง ๆ ก่อนวันเลือกตั้ง 1 ปี เพื่อให้ประชาชนได้ทราบแนวทางและนโยบายของพรรคการเมือง

3) การส่งผู้รับสมัครลงเลือกตั้ง พรรคการเมืองในอังกฤษจะส่งผู้รับสมัครลงเลือกตั้งแบบกระชั้นชิด

คือก่อนเลือกตั้ง 2 สัปดาห์

จะเห็นได้ว่าระยะเวลาของการส่งผู้รับสมัครลงรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองไทยและต่างประเทศมีความแตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า พรรคการเมืองไทยควรมีระยะเวลาในการที่จะเปิดให้สมาชิกพรรคการเมืองไทยได้ลงพื้นที่หาเสียงก่อนวันเลือกตั้ง เป็นระยะเวลาเหมือนเช่นอเมริกา คือ 1 ปี ก่อนมีการเลือกตั้งเพื่อที่พรรคการเมืองจะได้เผยแพร่ความรู้ด้านประชาธิปไตยแก่ประชาชน และประชาชนมีเวลาในการตัดสินใจเลือกตัวแทนในการเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนเองในรัฐสภา

เมื่อศึกษาเรื่องการศึกษาเชิงวิเคราะห์การพัฒนาพรรคการเมืองไทยตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของพรรคการเมืองไทย ทำให้ทราบระบบพรรคการเมืองไทย ทำให้ทราบถึงระบบพรรคการเมืองต่างประเทศ และวิธีส่งผู้รับสมัครลงเลือกตั้งของพรรคการเมืองต่างประเทศ รวมถึงการทราบรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย นำมาซึ่งการปรับประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาพรรคการเมืองไทยตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยไทย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5.4 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องการศึกษาเชิงวิเคราะห์การพัฒนาพรรคการเมืองไทยตามระบอบการปกครองแบบ

ประชาธิปไตย นั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

5.4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงพรรคการเมือง และระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ควรมีกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. ควรมีการส่งเสริมรวมไปถึงการเผยแพร่ ความรู้เกี่ยวกับพรรคการเมือง เน้นเรื่องระบบพรรคการเมือง การส่งผู้รับสมัครลงเลือกตั้งของพรรคการเมือง และวิธีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง ในกลุ่มเยาวชน และประชาชนทั่วไป ให้ตระหนักถึงคุณค่ารวมไปถึงความสำคัญของพรรคการเมืองไทย

2. ควรมีงบประมาณที่เพียงพอต่อการพัฒนาการด้านการศึกษา และปลูกฝังจิตสำนึกการเป็นพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เทิดทูลไว้ซึ่ง สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และปลูกฝังแนวคิดเรื่องระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

3. รณรงค์ต่อต้านเรื่องการซื้อสิทธิ์ขายเสียง และให้การศึกษา แม้กระทั่งฝึกอบรม อย่างทั่วถึง ถูกต้อง แก่ประชาชน และแนะแนววิธีการที่จะทำให้พรรคการเมืองเป็นพรรคการเมืองที่เข้มแข็งและเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาพรรคการเมืองไทยให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไปในอนาคต

บรรณานุกรม

- พระพรหมคุณาภรณ์.(2557). ธรรมาธิปไตยไม่มา จึงหาประชาธิปไตยไม่เจอ จุดบรรจบรัฐศาสตร์กับนิติศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 12. นครปฐม: บริษัท คิว พรินท์ แมนเนจเม้นท์ จำกัด.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2542).วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่16. กรุงเทพมหานคร: บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์.
- บรรหาร ศิลปะอาชา. (2538).การพัฒนาพรรคการเมืองไทยศึกษาเฉพาะกรณี เงินอุดหนุนพรรคการเมือง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.